

Posamezna številka 6 vinarjev
 Uredništvo in upravnništvo je v Franciškanski ulici 8. Dopisne pošiljke uređništva, naročnina upravnništva. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglaševanje plača: petletni tisk 15 v., šestmesečna, poslana in zahvale, vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložil ravnika. Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev
 Uredništvo in upravnništvo je v Franciškanski ulici 8. Dopisne pošiljke uređništva, naročnina upravnništva. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglaševanje plača: petletni tisk 15 v., šestmesečna, poslana in zahvale, vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložil ravnika. Telefon številka 303.

Humbug.

Kat. politično društvo za koroške Slovence je imelo v Celovcu svoj občni zbor, ki sta mu prisostvovala tudi klerikalna poslanca Demšar in dr. Jankovič, se udeležila debate in sta sploh nastopala kot zastopnika vseslovenske ljudske stranke, in sicer Demšar v imenu kranjske, dr. Jankovič pa v imenu štajerske njene organizacije.

In prav je, da prihajajo poslanci iz Kranjske in Štajerske na Koroško, da spoznajo obupne razmere, v katerih živijo koroški Slovenci, ker samo na ta način bo mogoče uravnati svoje delovanje in korist koroškim Slovincem — ako jim namreč sploh želijo pomagati.

In ravno o tem mi močno dvomimo in podkrepljujemo naš dvom z dejstvi.

Na imenovanem zborovanju v Celovcu se je govorilo tudi o škandaloznih sodnih razmerah na Koroškem in se je sprejela proti tem razmeram ostra resolucija, za katero sta se zavzela tudi poslanca iz Kranjske in Štajerske, Demšar in dr. Jankovič.

Sedaj pa poglejmo na osrednjo slovensko pokrajino, Kranjsko. Sodišča se vedno bolj germanizirajo in klerikalna stranka, ki po svojih zastopnikih v Celovcu protestira proti germanizaciji sodišč na Koroškem, ne smatra za potrebno, da bi se pečala z germanizacijo sodišč na Kranjskem. Ko je bil Elsner imenovan za predsednika deželnega sodišča v Ljubljani, ni bilo slišati iz klerikalnih vrst niti besedice protesta, klerikalci so molčali kot grob, ker jim je bilo najbrže vseeno, kdo je predsednik deželnega sodišča, Slovenec, ali pa zagrižen nemški nacionalalec; interesi njihove stranke pri tem niso tangirani in to klerikalcem zadostuje, skrb za slovenske narodne interese pa prepuščajo drugim.

Sadovi Elsnerjevega imenovanja so se kmalu pokazali. Mož je prišel na to mesto, na katerem bi se moral nahajati Slovenec, samo zato, da bi germaniziral in res ni dolgo trpelo, da je začel izdajati jezikovne fermane, ki so razburili vso res narodno slovensko javnost — samo klerikalci so molčali kot grob, iz njihovih vrst se ni slišala besedica protesta, ko je pa napredni poslanec dr. Ravniharja vložil radi Elsnerjevih fermanov v državnem zboru interpelacijo in je justični minister dr. Hohenburger v svojem odgovoru razžalil in izval ves slovenski narod, so se klerikalci — norčevali iz dr. Ravniharja in so bili z odgovorom dr. Hohenburgerja prav zadovoljni; seveda interesi njihove stranke niso bili pri tem čisto nič tangirani, boj za naše narodne pravice prepuščajo pa drugim.

In ti klerikalci protestirajo proti germanizaciji koroških sodišč! Ali ni to humbug?

Ne rečemo, da ni treba protestirati na koroških sodiščih, nasprotno

smo že večkrat nastopili proti temu, da se slovenski poslanci premalo ali pa nič ne brigajo za koroške Slovence, ali kako moremo verovati, da sta poslanca Demšar in dr. Jankovič resno protestirala proti germanizaciji sodišč na Koroškem, ko se pa stranka, ki sta jo zastopala v Celovcu, niti ne zmeni za germanizacijo sodišč na Kranjskem in se celo norčuje iz posl. dr. Ravniharja, ki je radi Elsnerjevih jezikovnih fermanov interpeliral justičnega ministra?

Humbug, sam humbug uganja t. zv. vseslovenska ljudska stranka z našimi narodnimi zahtevami in prav dr. humbug je bil, da sta poslancema Demšar in dr. Jankovič protestirali v Celovcu, na Dunaju pa molčita, ker sta z razmerami na naših sodiščih popolnoma zadovoljna.

Iz slovenskih krajev.

Iz Zagorja ob Savi. Pri občinskih volitvah v Zagorju ob Savi dne 3. decembra t. l. je zmagala narodno-napredna stranka v I. in II. razredu kljub velikemu terorizmu in agitaciji klerikalcev in socialnih demokratov ter so bili izvoljeni za odbornike v I. razredu gg.: Tomo Koprivec 43 glasovi, Janko Levstik 43 Dragotin 43, Ferdo Poljšak 43, Josip Zimerman 41, Alojzij Wake 40, Fran Weinberger 39 in Ivan Bajcar 39 glasovi; za namestnike so izvoljeni gg.: Lavoslav Jerin, Anton Canjko, Matej Kovač in Lovro Turk. V drugem razredu so izvoljeni za odbornike gg.: Martin Bukovec 65 glasovi, Fran Kozjak 65, Fran Čebin 64, Karel Flisek 63, Slavoj Blažič 63, Albert Učesanek 62, Peter Pograjc 62 in Anton Blaznik 62 glasovi; za namestnike gg.: Jakob Bervar, Ivan Drnovšek iz Zagorja, Jože Lukan in Ivan Drnovšek iz Toplic. V tretjem razredu so zmagali socialni demokrati, kateri so dobili 329 do 340 glasov, napredni števniki kandidati so dobili brez vsake najmanjše agitacije 190 do 197 glasov. Značilno pri teh volitvah je bilo to, da so svobodnomislilni socialni demokrati podpirali klerikalce v I. in II. razredu ter tako hoteli pomagati klerikalcem do zmage, kar so pa napredni volilci preprečili, za kar jim gre vsa čast.

Iz Radovljice. Radovljiska podružnica slovenskega planinskega društva priredi dne 6. januarja 1912 na Bledu v zdraviliškem domu velik planinski ples z vojaško godbo, na kar se tovariši planinci že v naprej opozarjajo.

Iz Šoštanj. Za tukajšnje šolarje nameravalo se je prirediti Miklavžev večer. Ker pa je pomen božičnice mnogo lepši in primernejši ološkim srecem, priredimo božičnico z otroško igrico in obdarovanjem revnih malčkov 17. t. m., dne 8. t. m. ob 8. zvečer pa se vrši pri Rajsterju Miklavžev večer za odrasle z burko „Eno uro doktor“

in Miklavževemu nastopom. Posebna vabila se k Miklavževemu večeru ne bodo razposlala, zato tem potom vse povabimo, naj pridejo k nam po „dolge brezovke“.

Iz Trsta. Dramatične predstave v okolici „Izobraževalni odtsek N. D. O.“ priredi na željo rodoljubov iz Sv. Marije Magdalene Spodnje v nedeljo dne 10. t. m. dramo v 4. dejanjih „Sin“, Spisal E. Gangl. Predstava se vrši v dvorani g. Antona Čiča po domače Miklavžev, št. 92. Natančnejši vspreddi na letakih.

Od Sv. Križa pri Trstu. Od pretečene nedelje imamo tu misijon. Počastili so nas s svojim pohodom očetje franciskani. V torek je bila pridiga za dekleta. Ta dan so pestili uboge „pupe“. Rekli so, da morajo pristopiti k Marijini družbi, da naj jih bo sram, ker niso še v tej družbi. V petek — 8. decembra — da se morajo vpisati v to družbo, drugače, da ne pridejo več misijonarji v Sv. Križ... Dekleta — „pupe“ — ali nimate nikakega ponosa v sebi, da se pustite sramotiti od teh ljudi v domači vasi? Ali vas ni zadostil napad domači župnik, da imate spodnja krila narejena iz žakljev, ali vas ni napadel pred leti tako, da ste naredile „ščopero“? Tiste hotete k procesiji, ko so nosili — mesto vas — moške lursko Mater božjo v procesiji? Ste li na vse te napade pozabile? Če se pustite tako sramotiti, je to za vas dovolj žalostno. Fantje, v četrtke vabijo vas k pridigi. Ne pojte in poslušajte zvesto nauke, ako bodo ti vzeti iz evanĝelija in iz sv. pisma. Če se bo pa začelo „sram vas bodi“ itd., fantje ne pustite se terorizirati in žaliti! Nikdo nimu pravice vas žaliti. Tudi ni vaša dolžnost, da zasramovanje poslušate... V mnogih krajih celo na Kranjskem, kakor se čita, zapustijo ljudje — mirno seveda — cerkev in se od tam odstranijo, ako jih napadajo in žalijo. Može in fantje, tudi vam ni treba na pragu najimenitnejšega kupčiskega mesta v Avstriji, v edini „temni točki“ na Slovenskem vtakniti vse v žep; kajti bolj ko se boste kazali ponižni in ovčje narave, bolj vas bodo napadali. Zatorej, može in fantje — pamet in pogum!

DNEVNE VESTI.

Neverjetno! Proti justičnemu ministru dr. Hohenburgerju je nastopila vsa slovenska napredna javnost, ki je smatrala njegov odgovor na interpelacijo dr. Ravniharja povodom Elsnerjevih jezikovnih fermanov za provokacijo vsega slovenskega naroda. Sedaj pa „Slov. Narod“ opravičuje vstop poslanca dr. Ravniharja kot člana mlado-českega kluba v vladno večino, torej v parlamentarno večino, ki bo podpirala vladu, katere član je tudi dr. Hohenburger. Kje je tu doslednost, kaj naj poreče občinstvo v bodoče na vse ogorčenje listov, ki tako kmalu in lahko prenehajo biti ogorčeni in zagovarjajo

danes ono, kar so pobijali včera? Tako se ljudstvo politično ne vragaja, temveč demoralizira in po našem mnenju narodno napredna stranka v tem oziru ne bi smela posnemati — klerikalcev, ki vedno naprej vpijejo in se delajo največje opozicionalce, potem pa odjadrajo v vladne vode! Tako politiko smatrajo voditelji narodno-napredne stanke morda za dobro, ali molijo se, ker od take politike nikdar in nikjer ni bilo nič dobrega.

Kaj je s Hohenburgerjem? Pred par dnevi je pisal „Slov. Narod“, da enotni češki klub ne bo paktiral z vladu, kar je imelo pomeniti, da bo predpogoj za vstop enotnega češkega kluba v vladno večino odstop justičnega ministra dr. Hohenburgerja. No, sedaj se enotni češki klub že nahaja v vladni večini, dr. Hohenburger je pa še vedno justični minister! Kaj to pomeni? Ne, koraka dr. Ravniharja ne razumemo in ga ne moremo odobravati.

Brez laži „Slovenec“ ne more živeti. Predvčeršnjim je rekel, da bo tuje iz Bleda pregledal „Jutro“, ker baje zahteva, da se gostom ne postreže v javnih lokalih v njihovem jeziku. Resnica je pa čisto drugačna: V preteklem poletju je „Jutro“ ravno to zahtevalo, da se gostom postreže v njihovem jeziku, ker v hotelu „Petran“ niso razumeli našega glavnega urednika, ki je govoril slovenski in še-le ko je ta z vso odločnostjo odklonil postrežbo nemške natakarcije, je prišla slovenska natakarcija. Z gostom naj se govori v jeziku, v katerem on zahteva postrežbo, ali nekateri blejski gostilničarji smatrajo za izzivanje, ako zahteva slovenski gost, da bi se — na slovenski zemlji — tudi njegov jezik spoštoval, ker tako daleč menda še nismo prišli, da bi se morali Slovinci v slovenskih letoviščih posluževati v gostilnah nemščine. „Slovenec“ se pa postavlja na stališče nekaterih blejskih gostilničarjev, ki mislijo, da se morajo dati slovenski gosti žaliti in izzivati od zagriženih nemških natakarcij.

S svojim Krakovom, ki so ga še nedavno tako silno forsirali, so klerikalci doživeli hudo blamažo, kajti niti klerikalna študentarija vkljub podporam neče v Krakov, in še celo Lenard bo na svojo krakovsko docenturo moral čakati da ga bo vse bolelo. S Krakovom torej ne bo nič, kar je moral priznati zdaj celo „Slovenec“ — seveda prav sramežljivo, da bi se preveč ne poznalo. Napredno dijaštvo je že davno reklo, da Krakov za slovenske docenture ne pride v poštev ker je preveč nepraktičen, nemške univerze seveda še manj, ker bi se tam noben slovenski docent niti na mogel habilitirati, ostane torej za slovenske docenture, ki so nujen predpogoj za slovensko univerzo, edino praška češka univerza. Ko je pa slovensko napredno dijaštvo postavilo zahtevo po slovenskih stolicah v Pragi in pozvalo slovensko dijaštvo, naj se koncentrira v Pragi, je „Slovenec“ prišel s svojim Krakovom in vehementno nastopil proti Pragi. Zdaj

ko se je Krakov tako žalostno izjavil, bo pač tudi „Slovenec“ moral hočeš nočeš priznati, da gre edina pot do slovenske univerze skozi Prago.

Volilni boj na Hrvaškem. Volilni boj na Hrvaškem je dosegel svoj vrhunec. Čim bolj se bližajo volitve, tem večja nasilja uganja ban Tomašič. Hrvatsko-srbska koalicija kandidira samostojno v 60 okrajih in je izbrala za svoje kandidate najbolj popularne osebe. Položaj je popolnoma nejasen; niti ena stranka si ni sigurna zmage, najmanj pa Tomašičeva stranka „Narodnega napredka“. Opozicijski listi se plenijo naprej prekinjek. Posebno trpita „Hrv. Pokret“ in „Srbobran“, ki sta konfiscirana skoro sleherni dan! Tomašič je za volilno asistenco že naprosil 20 stotnjih 3 avstrijskega kora. Kakor je razvidno, bodo morali brčkone tudi naši vojaki na Hrvaško za časa volilnih dni. Tekla bo golovo kri, a kaj bo mar Tomašiču in njegovemu zapovedniku Hedervaryju. Zmaga mora biti, če ne častna, pa nečastna.

Velikosrbska zarota v Bosni. Avstrija menda še ni doživela dovolj blamaž s svojim zagrebškim veleizdajničkim in Friedjungovim procesom na Dunaju. Gotovi krogi sedaj zopet stikajo za veleizdajami in sicer v Bosni in Hercegovini. Neke Juraj Ristić, odvetniški kandidat je, kakor poroča „Die Drau“ opozoril bosensko vladu na dalekosežno zaroto, ki je delovala na ustanovitev „Velike Srbije“, kateri bi stal na čelu kak črnogorski princ. Vlada je že odredila obširno preiskavo in odredila v Prijedoru, Banjaluki in Dolnjem Vahofu več aretacij. Konec vseh koncev bo zopet strašna blamaža, kar seveda gotove kroge ne bo nič ženiralo.

Zborovanje dramatičnih društev in krožkov. V dneh 5. in 6. januarja 1912. se bo vršilo veliko slavlje 50. letnice ljubljanske narodne čitalnice, zibelke skoraj vseh ljubljanskih narodnih kulturnih društev ter ognjišča vsega našega narodnega preporoda tekem poslednjih 50 let. Tega slavlja se udeleži nedvomno večina tistih slovenskih narodnih društev, ki so bila ustanovljena po vzoru in inicijativi ljubljanske čitalnice, iz katere je vzniklo tudi ljubljansko Dramatično društvo. Ljubljanska čitalnica je sama gojila dramatik od l. 1861.—1867. ter je bila po požaru deželnega gledališča od l. 1887.—1892. zatočišče slovenskega gledališča. Docela po vzoru ljubljanske čitalnice goje ali so gojile čitalnice po vsej Sloveniji dramatično umetnost ali pa so bila iz čitalnic ustanovljena dramatična društva, dramatični odseki, klubi in krožki, ki prireja danes gledališke predstave. V proslavo 50letnice tega kulturnega delovanja se vrši dne 6. januarja 1912. skupno zborovanje vseh slovenskih dramatičnih društev, odsekov čitalnic, bralnih in pevskih društev, ki goje slovensko dramatik med Slovenci. —

LISTEK.

Nostradamus.

»Mati!...«
 Ljubimec Marije de Croixmart je sin čarodejke! In tam, na drugi strani trga, je Marijin oče pravkar zarohnel!
 »Obvestite zapriseženega krvnika; naj pride zažgat grmado na trgu Grève!«
 »Čakala sem te, sin,« izpregovori gospa z resnim glasom.
 »Odpustite mi, draga mati,« odgovarja mladi mož. »Vem, da sem zaslužil očitjanje. Že tri dni me ni bilo k vam; razumem, da se vaše srce upira temu. Mesec dni je že, odkar bi bila morala zapustiti Pariz, in oče naju kliče preko daljav, ki leže med nami. Toda čež par dni, ljuba mamica, se odpraviva v Montpellier...«
 Gospa se ozre na sina z dolgim, motnim pogledom. Beseda ji ne gre prav z jezika...
 »Ne čež par dni,« pravi naposled. »Odit mora va takoj, jutri že. Ali še boljše, noci. Najboljše bi bilo, na mestu!«
 Renold je prebledel; streslo ga je od glave do nog.
 »Mati,« vzdihne, »samo še dva dni! Ali se nama tako mudi? Oče je še močan. Stekleničica, ki sem mu jo prinesel iz daljne Nemčije, mu bo potrebna šele čez par mesecev... Prosim vas, mati, ostaniva še dva dni! Če bi vedeli, oh, če bi vedeli...«
 »Nekaj vem: da je bila hči Croixmartova pred dvema urama tukaj!«
 »Hči Croixmartova!« zastoka Renold. »In vi ste jo sprejeli! Govorili ste z njo! Mati,

kakšno strašno neprevidnost ste storili!«
 »Storila sem še več,« izpregovori gospa počasi, upiraje oči tjavendan, kakor da bi gledala nekaj skrivnostnega. »Govorila sem ji o njenem očetu. Povedala sem ji sklep, ki so ga storili razbojniki »Dvora Čudežev«. Prerokovala sem ji nadsodnikovo smrt. Priznala sem ji naposled, da vidim dogodke bodočih dni... res, to je bila strašna neprevidnost... toda dekle se je v prvem hipu polastilo mojega srca... Nekaj me je sililo govoriti z njo, kakor da sem njena mati...«
 »Gorje!«
 »Da, gorje! Ko je odšla, mi je postalo jasno!«
 »Poslali so jo k vam, kajnega?« vpraša Renold zasoplo.
 »Kdo ve? Naj bo kakorkoli, dekle ima dokaz proti meni. Sin moj, ako se mi zgodi nesreča, spominjaj se, da me je umorila hči Croixmartova!« Gospa prime sina za roko, upre svoje oči v njegove in nadaljuje: »Ako me to deklet ovadi, ne imej miru, dokler se ni spokorila za svoj zločin; ne počivaj, dokler nista maščevana tvoji oči in tvoja mati!«
 »Prisegam vam, mati!« odgovori Renold z ieklenim glasom.
 »Prisegel si, sin moj, spominjaj se, da vstajajo v tvoji rodovini mrtvi iz svojih grobov in govore z živimi. Spominjaj se, da je ime, ki ga nosiš, znamenje nadnaravnega znanja...«
 »Molčite, mati!« vzklikne mladi mož. »Odprijava se! Vrnem se lahko pozneje, kadar boste vi na varnem! Na poti Beživa!«
 V tem trenutku pa se ogasi pod okni hirup ein rožljanje orožja. Vrata se stresajo pod zamolklimi udarci; preteč glas rolni:
 »V imenu kralja!«
 »Prepozno je!« pravi čarodejka; in obrne-

na proti strmečemu sinu, doda s svečanostjo, ki ima nekaj nadčloveškega v sebi: »Ne pozabi, da nosiš ime NOSTRADAMUS!«
 Vrata sobane se siloma odpro. Pokažejo se stopnice, polne lokostrelcev in arkebuzirjev. Na čelu jim stopa mož, ves v jeklu, kakor da se je namenil v bitko. S krvavim pogledom se ozre na čarodejko; nato mahne z roko in zarohni:
 »Odvedite to žensko! Jaz, Gorfalt, gospod de Croixmart, izjavljam vsem navzočim, da imam proti njej zadosten dokaz, da je čarovnica! Ovadila mi jo je moja lastna hči!«
 »Angel je bil demon!« zamrmra gospa.
 »Po odredbah kralja, svojega najvišjega gospodarja,« nadaljuje baron de Croixmart, »razsodim in ukazujem, da bodi ta ženska sežgna na trgu Grève, kakor je obljubljeno vsem satanovim zavéznikom!«
 »Ne pozabi prisegel!« zakliče vedeževalka svojemu sinu.
 »Zbogom, oče in mati, zbogom, življenje!« šepne Renold. »Zbogom ljubezen! Zbogom, oboževana Marija! Tebi naj bo posvečena moja poslednja misel!«
 In naglo kakor blisk potegne težki meč, ki mu visi ob strani. Izmed desetih stražnikov, ki so se zakadili proti čarodejki, pade eden mrtve, drugi zatuli od bolečine in odskoči nazaj. Dvorana se polni; nastal je peklenški trušč in krik. Oklepi rožljajo; sliši se rohnenje; preklinanje in treskanje udarcev. In sredi te brezoblične gneče se obrača besen človek, plamenčega obraza, krvav in raztrgan; naskakuje, seka in se umika; strašno in mogočno ga je videti... To je Renold, ki brani svojo mater! Premoč napadalec rine čarovnico iz sobe. Na stopnicah se borba nadaljuje; in čudo, nihče ne

more prijeti Renolda! Nikomur se ne posreči, zadati mu smrtni udarec! Deset trupel leži na tleh; Renold je krvav po prsih, krvav od nog do glave! Pretrgano hropenje mu uhaja iz grla... Tako dospe ta fantastični klopčič ljudi na trg; srditi boj se nadaljuje. Kroginkrog se zbira nepregledna množica ljudi. Živi hudourniki dero iz vseh ulic naokoli. Strašna skupina se pomika proti grmadi... V sredi koraka čarodejka; nje obličje je mirno in strašno obenem; okrog nje pa se bori Renold kakor tiger. Toda zdajci se spusti na vedeževalko pest velikana v rdeči obleki — pest krvnikov!... Preden se reva zave, stoji na grmadi, privezana h kolu! Zasveti se plamenica!... Dobešen krik se dvigne iz prsi dvajsetih tisoč ljudi; izmed tega krika pa se sliši drug glas; poln strašne, divje žalosti, nečloveški krik sina obsojenke:
 »Mati! Mati! Mati!...«
 Ta hip se odpre okno v Croixmartovem hotelu; pri oknu se prikaže zlatolasa deklica, prepadlih oči, okamenega obraza: Marija, hči Croixmartova, ki zre ta grozni prizor, kakor angel obupa v brezno pogubljenih. Gleda... poslušala... In v tej zmešnjavi glasov razloči ona le en glas: Renoldov strašni krik! In njen brezumni pogled se oprilejme samo dveh obrazov... Oprilejme se čarodejke, ki jo je ona izdala; tolažnice, privezane h kolu, sredi plamenov, ki jo ovijajo s škrlatnimi vrtnici... Oprilejme se okrvavljene mladenečiča, ki ga ne bi spoznalo nobeno človeško oko; ona pa ga spozna vendarle... Renolda! Zaročenca, ki iztega roke proti grmadi! Ljubimca, ki rjove v svojem nepopišnem obupu:
 »Mati! Mati! Mati!«
 (Dalje.)

Vsako društvo (ali dramatični odsek) pod kratko in jedrnatno sliko svojega dosedajšnjega delovanja in stavi svoje predloge glede praktičnega pospeševanja skupne kulturne naloge. Tako dobimo sliko obsega in višine slovenske dramske umetnosti tekom minulega polstoletja. Dosedanje težke izkušnje naj bodo kažipot v lepšo bodočnost. Na to zborovanje opozarjamo že danes slavne odbore, načelnike in društva. Dne 5. in 6. januarja 1912. zvečer se vršita gledališki predstavi.

Ludovik Stricel, ml., dolgoletni in eden najmarljivejših članov Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva je včeraj ponoči za vedno zatisnil oko. Ludovik Stricel se je lansko zimo pri ognju v tovarni za lep prehladil in od takrat je imel v sebi kal boleznijo; on je takorekoč žrtev šlovelkoljubja, ki je prvi in glavni namen gasilstva. Ludovik Stricel je bil v Ljubljani znan kot desna roka svojemu očetu pri požarih, znan je bil pa tudi gasilstvu po deželi, zakaj Ludovik Stricel je bil eden najmarljivejših sodelavnikov „Slovenskega gasilca“ in največ gasilskih orodij po deželi se je postavilo po njegovih načrtih. Bodi mu lahka zemljica!

Gasilci, ki se udeležijo pogreba Ludovika Stricela, se zbirajo v petek ob 3. dopoldne v „Mestnem domu“.

Samomor. 29 let stari mesar Franc Pristavec iz Koroške Bele je prišel v nedeljo dopoldne v gostilno Janeza Marklja v Otočah pri Radovljici in je izpil nekaj žgajauja. Ko je bil sam v sobi se je s samokresom ustrelil v usta in je na mestu obležal mrtev. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na Dobravo.

Mlad potepuh. Nek 15letni klerški vajenec iz Kozarij je približno pred enim mesecem ušel svojemu mojstru na Viču in se je od tega časa potepal po mestu. Medtem je ukradel nekaj tudi delavsko knjižico, v kateri sta bila spravljeni dva zastavna listka. V torek dopoldne je mladega potepuha ustavil na Dunajski cesti stražnik in ga je aretirjal.

Iz šale resno. Samski krojač Matija Treven in hlapec Janez Brenčič iz Rovt pri Logatcu sta te dni v neki gostilnici pila. Ko sta bila oba že prav dobre volje, sta se začela poizkušati, kdo je močnejši. Zato sta se podala na cesto in sta se začela metati. Najprej za šalo, kmalu pa za resno. Nazadnje je Brenčič vrgel Trevena ob tla. Treven je obležal z zlomljeno nogo, in so ga morali domu prenesti.

Roparski napad ubeglega kaznjence. Dne 1. decembra je 69 letno posestnico Marijo Gerličovo iz Doba napadel na cesti med Brdom in St. Vidom neki mož in jo je vrgel na tla ter ji vzel iz denarnice 204 K. Roparskega napada osumljen je dninar Franc Judež, ki je nedavno ušel iz kaznilnice ljubljanskega sodišča. Bil je že večkrat kaznovan, med tem enkrat zaradi javnega nasilstva.

Zlobnost. V torek zvečer je vrgel nekdo v barako mitniškega paznika na Martinovi cesti kamen in je ubil z njim šipo. Kamen bi bil paznika samega skoro zadel. Paznik je zlikovca nekaj časa zasledoval, pa ga ni mogel dohiteti.

Tatvina žita. Lastniku mline v Kranju, Vinku Majdiču, je bilo v zadnjem času po malem ukradenih iz skladišča na kolodvoru 800 kg žita v vrednosti 200 K.

Za praznike. Nedavno se je splazil po noči neznan zlikovec v neki kurnik

na Poljanski cesti in je ukradel dve kokoši, ki ju je na licu mesta obglavljal.

Dolg čas je postal v Evropi. 21 letnemu dninarju Janezu Podlogarju iz St. Janža na Dolenskem in hotel se je izseliti v Ameriko, dasi še ni zadostil svoji vojaški dolžnosti. Policaj ga je v pondeljek aretirjal na južnem kolodvoru, ravno, ko je hotel odpihati iz Ljubljane. Podlogarja, ki je imel pri sebi 518 K, so izročili deželnemu sodišču.

Prihodnji kletarski tečaj se vrši v državni vzorni kleti v Rudolfovem v dneih 28. do 30. t. m. Kdor se ga želi udeležiti, zglašuje naj se takoj pri c. k. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem.

Predavanje g. ravnatelja Perutza o južni Ameriki. Kakor smo že javili, bo g. ravnatelj Perutz danes dne 7. decembra popoldne ob 5 urah v veliki dvorani „Mestnega doma“ predaval o gospodarskem položaju v južnoameriških državah, zlasti v Braziliji, Chile in Urugvay. Pred in po predavanju bo g. predavatelj interesentom za kupčijske informacije na razpolago. G. Ravnatelj Perutz je izboren poznavalec gospodarskih razmer v južni Ameriki ter spreten predavalec. Želeli je, da se interesenti iz industrijalnih in trgovskih krogov predavanja udeležijo v kar največjem številu. Ker pa predmet predavanja tudi ni brez splošne zanimivosti, je udeležba priporočljiva tudi za nekupčijske kroge. Vstopnine k predavanju ni nobene.

Božičnica. Kakor že dolgo vrsto let, priredi Dobrodružno društvo tiskarjev na Kranjskem tudi letos, in sicer dne 17. decembra ob 4. uri popoldne, v Sokolski telovadnici v Narodnem domu božičnico na korist sirot umrlih tiskarjev. Na vzporedju je poleg običajnih točk tudi burka v dveh dejanjih „Trije tički“. Vstopnina za odrasle znaša 50 vinarjev, otroci v spremstvu odraslih so oproščeni. Z ozirom na dobrodelni namen se darila hvaležno sprejemajo.

Akad. teh. društvo „Tabor“ v Gradcu naznanja, da se vrši njegov II. izr. občni zbor v soboto, 9. t. m., ob pol osmih zvečer v društvenih prostorih (Schönaugasse 17/1). Slovanski gostje dobro došli!

„Društvo vrtnarjev in prijateljev vrtov“ vabi p. n. vrtnarje in prijatelje vrtov iz vseh slovenskih krajev naj blagovolijo poslati svoj naslov na društveno pisarno v Kranju.

Društvo za raziskovanje kraških jam v „Novi Jam“ v Postojni. Minulo nedeljo, dne 3. t. m. je posetilo več članov tega društva, med njimi gg. deželni predsednik baron Schwarz, gozdarski nadsvetnik Putick, stavbni svetnik Sbrizaj, muzealni ravnatelj prof. Mantuani in kot gost grof Consolatti iz Trienta „Novo Jam“ v Postojni. V spremstvu jamske komisije so si ogledali ta čarobno razsvetljeni stranski del, ki je največji biser Postojnske jame. Pri povratku so pozdravili goste „na plesišču“ postojnski pevci.

V hotel Lloyd-u se je nastanila za kratek čas, tu priljubljena, svetovnoznana, izprašana „fizijonomistinja“ Margiana, katero občinstvu prav toplo priporočamo.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblik za gospode, gospe in otroke. Najnižje cene, solidna postrežba.

„Ideal.“ Drama „4 hudiči“ nam predstavlja tragedijo dveh artistov iz cirksa. Človeku se zdi, da ima pred seboj živo življenje. Posebno je treba omeniti krasno scenografijo, vratolomne vaje in nazadnje smrtni padec. — V torek „Moč ljubezni“. — Pripravlja se socialna drama „Strahovi“.

Književnost in umetnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes, v četrtek se igra drugi Thomova komedija „Morala“ (za parabonente), ki je pri premijeri izredno ugajala ter jo parabonente žele tudi videti. Thomove komedije igrajo zdaj tudi na c. kr. dvornem gledališču. — V petek popoldne ob 3. uri „Prodana nevesta“ (za lože par); — zvečer drama „Fedora“ (izven abonenta za lože nepar). — V nedeljo popoldne „Cigan baron“, zvečer prvič V. F. Jelencova „Vaška romantika“ (za nepar).

SLOVANSKI SVET.

Zemljepisna in statistična slika današnjega Slovanstva. Napisal Lubor Niederle. Poslovenil dr. J. A. Glonar. Založila in izdala „Omladina“. V Ljubljani 1911. 306 strani. Z narodopisno karto Slovanstva. Prevodu češkega Niederlovega originala sta dodani dve izvorni slovenski razpravi: Dr. Dragotin Lončar: „Socialna zgodovina Slovencev“ in J. Mačkovšek: „Statistika Slovencev“. Cena broširanemu izvodu K 450.

Knjiga, kakršne so že dolgo pogrešali vsi izobraženi Slovani in ki je bila posebno nam Slovincem, tej najmanjši veji na velikem deblu Slovanstva tako potrebna, kakor voda popotniku v puščavi. Pisatelj, profesor češke univerze v Pragi, je češki izvirnik posvetil dr. Kramarju, povzročitelju slovenskega shoda v Pragi leta 1908. in ustanovitelju novoslovenskega gibanja, ki deluje na to, da se Slovani zblizujejo in spoznavajo med seboj. Vsaki slovenski narod naj spozna, kaj tlači njegove bratske narode, bratje naj si proti skupni nevarnosti pomagajo.

In tukaj je dano Slovanom delo, ki je zvesto zrcalo, v katerem se lahko ogledajo do vseh podrobnosti. Dr. Lubor Niederle je znamenit strokovnjak, čigar zanesljivost je vzvišena nad vsak dvom; tu je priredil za najširše izobražene sloje popolnoma znanstveno delo, ki ga je v ruskem jeziku izdala ruska akademija v St. Peterburgu.

Vsak izobraženec dobi popolnoma jasno sliko o tem, kaj je najnovejša znanost dognala o pradamovini Slovanov, o tem, kako so se preseljevali in naseljevali, o zgodovinskem razvoju posameznih narodov, o njihovih razprostranjenosti, o naraščanju, oziroma padanju njihovega števila in končno o njihovi kulturni stopnji.

Eno je značilno, kar hočemo posebno poudariti. Slovinci smo prvi in dozdaj edini slovenski narod, ki smo spoznali epikalnost tega znamenitega dela in ga prevedli na svoj jezik. In drugič: kdo je izdal delo? Naše slovensko dijaštvo na inicijativno onega dijaštva, ki študira v Pragi. Spet se vidi, kaj je našemu dijaštvu, in izobraženstvu Praga. Vsako rovanje proti Pragi je zločin na slovenskem narodu. Praga je izpodbuditeljica vsega dobrega in krepkega, kar se je pojavilo pri nas v novejši dobi: posebno v manjšinskem delu. In vidi se še nekaj: da priti-

skamo mi mali Slovenci v kulturi takoj za Čehi; mi knjige nismo prevedli slepo, ampak smo jo obogatili zase in za druge. Dr. Dragotin Lončar, ta naš najvestnejši kulturni delavec je napisal kot dodatek „Socialno zgodovino Slovencev“, ki je izšla tudi v posebni knjigi. Delo je tako temeljito in resno, kakor so le Lončarjeva dela, poučno za sedanje in bodoče rodove. Istotako potreben je bil tudi drugi dodatek J. Mačkovškega, znanega manjšinskega delavca: „Statistika Slovencev“. Spoznavajmo slovenske brate, a spoznajmo predvsem sebe same, spoznajmo, da smo mi tista skala, ob katero buta nemška povodenj ki bi rada zalila vse „vom Belt bis zur Adria“, od Baltskega do Jadranskega morja. Drugi Slovani pa naj spoznajo, kako važna je naša slovenska šibka, že tako oslajljena straža proti tistim tujcem, ki lahko postanejo tudi drugim tembolj nevarni, če se jim posreči, da ugonobe nas.

Najmanjši slovenski narod smo za Lužickimi Srbi, okroglo 1 1/2 milijona nas je. Vzela nas je najhujše najnovejša doba; leta 1841. nas je bilo še 6% avstrijskega prebivalstva, leta 1900. samo še 4 65%. Številke govore razločno in strašno! Na Koroškem in Štajerskem se umikamo proti jugu. Ne da bi se Slovenci prirodno ne razmnoževali, — zdrav narod smo še; pogubi nas pa lahko izseljevanje! naši ljudje gredo za kruhom v Trst, v Gradec, na Nemško, v Ameriko. Tuja, nam sovražna plemena krepimo in oživljamo s svojo svežo krvjo; množimo sovražnike vrste z lastnimi otroci na severu in jugu. Trst se boljša, v Trstu je narodna zavednost; najbolj pa moramo paziti na Gradec in ob zadnji uri zapreti ta slovenski grob s trdno narodno organizacijo, z neumornim delom v tem „najbolj nemškem“ mestu, ki pije kakor nenasiten vampir slovensko kri; zabiti gornjštajerski todelni bi že davno segnili v svojem idijotstvu, ko bi jim mi ne dovoljali zdrave slovenske krvi.

Vendar ne obupati! Ne poginemo, ako bomo delali; — v boju je življenje! To nam pravi tudi Niederle; ugodno je za nas to, da imamo eno deželo, Kranjsko in lastnih rokah, ojačiti pa moramo v ljudstvu povesod, kjer prebiva, narodno zavest, zvišati moramo še bolj njegovo izobrazbo, da bo moglo tekmoovati s tujcem; kajti, ali v omejenosti poginemo, ali z izobrazbo zmagamo in ostanemo.

Sicer naša splošna izobrazba, če jo merimo z znanjeju branja in pisanja ni slaba. To pa seveda še ni vse! — Slovenci imamo med vsemi Slovani takoj za Čehi največji odstotek ljudi, ki znajo brati in pisati. Čehi presegajo celo Nemce. Brati in pisati je znalo Čehov leta 1900. blizu 95%, Nemcev blizu 92%, Slovencev blizu 69% (letos je gotovo 70%), Poljakov 48%, Hrvatov in Srbov samo 25% in Rusinov le 22%. Res, zelo častno za naš mali narod! — A doseči moramo Čeha!

Vseh Slovanov šteje Niederle leta 1900. okrog 136 1/2 milijona ljudi; Rusov 94 milijonov, Poljakov 17 1/2 milijonov, Lužickih Srbov 150.000, Čehov in Slovakov skoro 10 milijonov, Slovencev poldrugi milijon, Srbov in Hrvatov 8 1/2 milijona Bolgarov 5 milijonov. Zdej, po desetih letih je gotovo vseh Slovanov že 156 milijonov.

Knjiga, ki je naravnost epikalna, bi ne smela manjkati pri nobenem izobražencu, pri nobeni šoli, posebno

pedagogi na ljudskih in srednjih šolah ju morajo imeti in pridno uporabljati. Zelo lepa in poučna je pridejana barvasta narodopisna karta Slovanov. Vsakega inteligenta, posebno pa še šolnika naj bo sram, če knjige ne kupi.

Planski vestnik, št. 10. Prinaša sledeče stvari: Janko Mlakar: Jungfrau in še marsikaj. — Pavel Kunaver: Zeleniške Špice. — Dr. Henrik Tuma: Kaninska in Mangrtska skupina. — Slovestvo: „Se en pot slovenski pravniški izrazi.“ — Društveni vestnik — V tekstu so 4 slike in 1 obris h Kunaverjemu članku in kot priloga zemljevid Ložkega gorovja od dr. H. Tume.

Goriška tiskarna A. Gabršček v Gorici je izdala dve novi knjigi in sicer: „Salonsko knjižnico“ št. XIII. in „Svetovno knjižnico“ št. XI. „Salonska knjižnica“ št. XIII. vsebuje dve jako mični povesti, in sicer: „Darja“, češki spisal Julij Zeyer in „Vest“, rusko spisal A. G. Seljev-Mihajlov. — Knjiga obsega 380 str. in stane broširana K 280, s poštnino 20 v več. — Cena vezani knjigi K 380. — „Svetovna knjižnica“ št. XI. prinaša jako zanimiv roman francoskega pisatelja Edgarja Monteila „Velika vas“. — Kdor čita ta roman, se mu dozdeva, da se taki prizori odigravajo skoraj vsak dan v naši ožji domovini. — Knjiga obsega 380 str. in stane broširana K 240, s poštnino vred 20 v več. — Cena vezani knjigi K 340.

Gasilski koledar za leto 1912. je ravnokar izšel. Izdal in založil ga je odbor „Zveze prostovoljnih gasilnih društev“, uredil zvezni tajnik g. Fran Trost. Ta koledar bi moral imeti vsak slovenski gasilec, ker je vsakemu potreben. Poleg koledarskega dela obsega koledar organizacijo kranjskega gasilstva v gasilske župe ali okrajne zveze, organizacijo slovenskega gasilstva vobče, opis odklikovanih gasilcev z ilustracijami in pravila „Zveze slovenskega gasilstva“. Cena elegantno vezanega koledarja je 50 v in se dobi v knjigarni pri Gerberju. Čisti dohodek je namenjen ustanovitvi za ponesrečene gasilce oziroma njih vdove in sirote.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Poslanska zbornica. Interpelacija radi konfiskacije „Učit. Tovarisa“.

Dunaj, 6. decembra. V današnji seji poslanske zbornice se je pričelo prvo branje nekaterih manjših vladnih predlog, med drugimi agrarno-politične zadeve Dalmacije. Koncem seje je stavil češki narodni socijalec poslanec Stiburny interpelacijo radi konfisciranih člankov „Učiteljskega Tovarisa“ o nadzorniku Maierju. Interpelacijo je podpisal tudi prof. dr. Masaryk. Dalje so bile vložene tudi tri interpelacije glede odstopa Hötzenendorfa. Najostrejša je interpelacija socijalnih demokratov, katero je vložil dr. Adler. Dr. Adler izjavlja v interpelaciji: „V Avstriji nastopa mala a že zelo vplivna frakcija, katera deluje na to, da bi se troveza razbila in izzval med Italijo in Avstrijo konflikt. Na čelu teh hujskačev stoji prestolonaslednik Fran Ferdinand. Vpliv te frakcije se je pojavil že pri odstopu bivšega vojnega ministra Schönaiha, ki je naravnost iz Belvedera angažiral intrige proti Schönaihu.“

Sence jutra.

Ruski spisal M. Arcibašev. — Prevel Anton Melik.

»Da...« je odgovorila z resnim, kratkim glasom Dora.

»Kam?« je vprašal kornet začudeno.

»V Peterburg!« mu je odgovoril Paša Afanazjev; nenadno, sam ni vedel zakaj, mu je postalo žal korneta.

»To se pravi... A Lizavjeta Pavlovna?« je z istim začudenim tonom vprašal kornet, in v njegovem moškem glasu je nekaj zadržetelo.

»Vsi, vsi se odpeljemo!... je dejal Paša Afanazjev.

Kornet je umolknil in na njegovem čednem, brezizraznem obrazu se ni dalo razbrati ničesar.

»Za kateri študij ste se odločili Vi?« je vprašala Dora.

»Za medicino, kajpada!« je z žarom odgovoril namesto Lize Paša Afanazjev.

»Za medicino...« je odgovorila resno še Liza.

»Jaz mislim, tu se sploh ne more izbirati!« je ognjevitno pričel govoriti Paša Afanazjev in pri tem nad mero mladostno mahal z rokami, »Kaj pa je pri sedanjih razmerah pedagoški študij? — Neumnost! Učiti to, kar bi si človek želel, tega ne dovolijo, a vtepati v glavo abecedo, hvala lepa! To je zdravnik vse kaj drugega! V njegov posel se da težko vmešavati. A kakšna sreča mora biti, če si rešil jednega samega človeka smrti in trpljenja!... Pogledaš, — življenje je že vsem pri kraju, in naenkrat... da, to je treba samo razumeti!...«

Velike, dobrodušne oči so se Paši vlačno zameglele od navdušenja.

»Da, in vrh tega je to sedaj narodu naj-

potrebnejše! In zdravnik se lažje izmed vseh ukvarja s propagando!« se je odzvala Dora nekoliko nosljajoče.

Godba je prenehala nenadoma na visoki noti rezko in čisto zvoneče troblje. Postalo je tiho. Zvezde so se bile neopaženo zablestele nad mestom, a na bulvaru se je stemnilo tako, da se že ni več razločilo obrazov. Na koncu bulvara, pod velikimi lipami, so se od časa do časa rdeče zasvetile cigarete in beli plašči častnikov.

»Sploh je spregovoril Paša Afanazjev s tako globoko zvonečim glasom, kakor da odgovarja na svoje lastne misli, — vsako delo je pred vsem delo... Izpolni pošteno svojo dolžnost, pa bodeš koristil... Ne gre se za to, kaj si, temveč za to, da živiš sam svoje lastno, resnično življenje, ki je v njem borba in zmaga... Ah, kadar pomislim, da še dva, tri mesece, in jaz bodem daleč od vseh teh brezbarvnih, plitvih, zadovoljno-mirnih ljudi, od vseh teh malih razmer in interesov, — tedaj mi zamre v prsih nekaj od same radosti!«

Kornet je izustil nekaj kakor neodločen, trepetajoč glas.

»Kaj?« je strogo vprašala Liza.

Kornet je molčal.

»Glavno je, — učiti se, učiti se in učiti se!« je z rezkim glasom kakor da šteje, in stresaje z glavjo izpregovorila Dora. »V tem je sila, v tem je vse!... Nam je potreba samo izobraženih ljudi, — diletantov je dovolj... Z golimi rokami se ne da ničesar napraviti v našem času!«

»No, da!« se je odzval v temi glava Paše Afanazjeva. »In ne samo zato, da bi napravil nekaj karkoli, temveč pred vsem za sebe samega, za svoje lastno življenje pred vsem. Treba je vedeti vse, da moremo razumeti vso krasoto in radost življenja!«

»Razširiti si obzorje...« je rekel nenadoma kornet v nenaravno uverjenem tonu, iz katerega se je čulo nekaj plahega, usmiljenja vrednega.

Vsi so nenadoma obmolknili, tako da je leglo nekaj nerodnega, morečega v tišino.

Liza se je zopet ozrla na korneta, toda v temi ni opazila ničesar razen belo se odražajočega plašča.

Paša Afanazjev se je zasmeljal kratko in sovražno. V njem že ni bilo več sočutja do korneta, temveč objela ga je želja, da bi mu nasprotoval in ga ponižal.

»Za korneta krščanske armade že popolnoma zadostuje!« je šepnil Dori.

»N-da!« je rekla Dora in z njenega glasu se je slišalo, da zadržuje zasmehujoč, škodoželjen nasmeh.

In vsled tega, ker je izginilo čisto, prijazno razpoloženje in se umaknilo plitki škodoželjnosti in želji po nasprotovanju, je obenem postalo vsem pušto in nerodno, in ne veselo in prosto kakor preje.

»Čas je, da gremo domov,« je rekel Paša Afanazjev in zavzdihnil.

Dora je zazdehal.

»Da-a...«

Spremljivo so Doro do vrat njenega doma in se vrnili nazaj vsi trije skupaj. Medpotoma je Paša Afanazjev spraševal korneta, če je bral Nietzscheja in Marksa. Kornet je odgovoril, da je bral; toda v njegovem glasu je bila negotovost in ko ga je Paša Afanazjev škodoželjno spraševal, se li spominja tega ali onega mesta, je odgovarjal kornet z nekako izmučeno tipim glasom, dihafe skozi nos:

»Ne spominjam se, zares... Zdi se mi, da sem to... rezl... Veste, tako malo časa imam prostega...«

Liza ju je poslušala resno, in zdelo se ji je čudno, da je še pred nedavnim časom mislila na to, da vzame korneta. Zdej je pomislila, da se to na noben način ne more več zgoditi, in postalo ji je žalostno, sama ni vedela zakaj.

Paša Afanazjev se je poslovil pred svojim domom, a kornet je spremljal Lizo še nekoliko korakov do vrat njenega dvora. Čula sta, kako je Paša Afanazjev stopal po lesenih stopnicah navzgor, ropotaje s konci čevljev, a nato, kako je zazvenčala ključka.

»Do svidenja, Nikolaj Nikolajevič!« je spregovorila Liza in iztgnila roko.

Kornet je prijel njeno roko, a jo je takoj zopet izpustil.

»Lizaveta Pavlovna,« je nenadoma izpregovoril s tresočim se in za tako velikega, močatega človeka neprimerno slabim glasom, »to je torej resnica, da vi odhajate?«

Liza se je naenkrat neprijetno spomnila, kako jo je Paša Afanazjev med smehom uverjal, da bo kornet tisti trenutke, ko mu bo ona povedala, da misli oditi, izvlekel iz žepa top in se »nepreklicno« ustrelil.

»Odhajam...« je odgovorila suho in skoro sovražno, kakor ni še nikoli govorila z nikomur. Kornet je molčal.

Njegova leva noga, stisnjena v tesno oblečenih jahalnih hlačah, je silno trepetala in nekaj nerazumljivo težkega in brezupnega ga je tiščalo v prsju.

»Tako...« je s trgajočim glasom odgovoril čez hip. »Zakaj?«

»Studiraj, to se razume...« je zmignila Liza z mehkim ramama in osorno pogledala nanj.

»Kaj je to... neizogibno potrebno?« je vprašal kornet.

(Dalje.)

Proti temu morajo prebivalci Avstrije najenergičnejše protestirati. V Avstriji imamo že enega cesarja dovolj in prebivalci ne potrebujejo še drugega. Politika Belvedera je obojana vredna, ker naganja avstrijske prebivalce naravnost v klavnico."

Konfiscirani memoari.

Dunaj, 6. decembra. Danes so bili konfiscirani memoari bivše igralce Palmay, sedanje grofice Kinsky in sicer radi mesta, kjer opisuje svoje razmerje s pokojnim nadvojvodom Otonom.

Protestni shod proti nasilstvom bana Tomašiča.

Dunaj, 6. decembra. Danes se je vršil na Dunaju v hotelu „Zur Post“ velik protestni shod proti brutalnim nasilstvom hrvaškega bana Tomašiča. Shoda so se udeležili skoraj vsi slovenski poslanci in socialni demokrati. Otvoril ga je dalmatinski poslanec dr. Smodlaka, ki je takoj podal besedo generalnemu guvernirniku dr. Dušanu Popoviču, ki je v vznešenih besedah orisal sedanje politične razmere na Hrvaškem in jih slikal s posameznimi primeri kakor: dr. Hinković, dr. Lorković i. dr. Koncem. Shoda je prof. Masaryk prebral resolucijo, v kateri najenergičnejše protestira proti banovemu postopanju napram opozicijsko-nalnim elementom.

Ministrski svet.

Dunaj, 6. decembra. Danes se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je bilo sklenjeno, da se predloži delegacijam proračunski provizorij za 4 mesece. Višina kreditov bo določena na podlagi lanskoletnega skupnega proračuna. Pri seji so bili navzoči tudi strokovni referenti, to pa radi tega, ker vlada zahteva, naj se referati kolikor mogoče hitro izdelajo.

Italijansko-turška vojna.

Italija in Rusija.

Rim, 6. decembra. Italijanski zunanji minister di San Giuliano je poslal ruski vladi posebno noto, v kateri povdarja svoje veselje, da je Rusija v dardanelškem vprašanju zavzela Italiji prijazno stališče. Radi tega obljublja in garantira ruski vladi, da bo Italija takoj ko prične z akcijo pred Dardanelami in v Arhipelu strogo varovala ruske trgovske interese. Z akcijo pred Dardanelami prične Italija že prihodnji teden, da bo boj hitreje končan.

Rusija in Turčija.

Carigrad, 6. decembra. Ruski poslanik v Carigradu, Čarikov je pri velikem vezirju odločno zahteval, da Turčija odstrani mine v Dardanelah in se prične, kolikor mogoče hitro pogajati z Italijo. Ker je velik vezir to rusko zahtevo odklonil, je Čarikov odšel in vezirju pri odhodu zagrozil, naj Turčija potem sama nosi odgovornost za eventualni nadaljni korak Rusije.

Revolucija na Kitajskem. — Princ-regent pobegnil in se odpovedal vladi.

London, 6. decembra. Kitajski princ-regent se je odpovedal vladi in pobegnil. Zastopniki 24 provinc so se sešli v Pekingju in izjavili, da ustanove vojaško viado. Za prestolno mesto so si izbrali Nanking.

Razne vesti.

* **Boj z medvedom.** Na lovišču grofa Julija Kegleviča je prišlo tede dni do težavnega boja z nekim medvedom. Medved je nenadoma napadel nadžupana Bronaya. Grof Viktor Szechenyi in posestnik Reviczka sta prihitela Bronayju takoj na pomoč. Ko je medved zapazil nevarno situacijo, je pustil svojo prvotno žrtev in z vso silo naskočil posestnika Reviczko. Nasilo naskočil posestnika Reviczko. Nasilo je Bronay izstrelil dva strela, nakar se je medved vrgel na grofa Szechenyja. Bronay se je šele v zadnjem trenutku posrečilo medveda usmrtiti. Vsi trije lovci so bili nevarno ranjeni. — V vasi Tribanj v Dalmaciji so lovci ustrelili rjavega medveda, izredne velikosti. Težak je bil 200 kg.

* **Roparska tolpa.** V Königshofu na Saškem so aretirali roparsko tolpo, katere člani so bili tudi gimnazijci. Pri 17 aretirancih je policija zaplenila nebroj morilnega in vlomilnega orožja.

* **Sin neke vdove** v Bukareštu se je zaljubil v hčerko bogatega trgovca, ki je pa snubca odklonil. Radi tega je prišla mati užaljenega snubca pred kratkim v trgovino in trgovcu zagrozila, da umori njegovo hčerko in nato še samo sebe. Zgrabila je za krožnik, ga vrgla na tla in se zaklela, da mora biti uničena ravno tako tudi sreča trgovčeva. Nato je odšla iz trgovine. Trgovec ji je sledil in oddal manjši štiri strele. Vdova je obležala na mestu mrtva.

* **Velik požar.** V Novem Jerseyju v Ameriki je izbruhnil požar, ki je zavzel v kratkem velikanske dimenzije. Jekleni trust ima velikansko škodo. V požaru je poginilo tudi nad 300 konj in mnogo ljudi.

* **Tragedija v rodbini Holz-knecht.** Zdravstveno stanje Roberta Holzknichta se je znatno zboljšalo. Zdravniki upajo, da ga ohranijo pri življenju.

* **Afera Tomašič — Matavšek.** Bivši lekarnar Matavšek, ki je kakor znano napadel na cesti hrvaškega bana Tomašiča, je bil v torek pred zagrebškim sodiščem obsojen na tri leta težke ječe.

* **Kuga na ladiji.** Na jadernici „Antoinette“, ki se je vračala iz otoka Java na Francosko, je zbruhnila kuga. Ko je prišel neki zdravnik na krov ladije, je bilo že 10 mornarjev mrtvih in 10 nevarno bolnih. Le dva mornarja sta bila še zdrava. Dno ladije je bilo prekinjeno pokrito s podganami.

* **Neumna šala.** V neki odlični gostilni v New Yorku so si dovolili neki gospodje silno neumno šalo, katera je zahtevala eno žrtev. Ko so precej pijani odšli, so pustili na mizi steklenico z napisom: Pelinkovec. V resnici pa je bil v steklenici navaden strup. Neka gospa z imenom Tristam je kmalu po odhodu gospodov napravila požirek iz steklenice in se takoj zgrudila mrtva na tla. Policija je aretirala šest oseb, med njimi tudi policijskega lajtnanta Carthega.

* **Predrzen vlom.** V torek ponoči so neznani vlomilci vlomili v stanovanje bivšega praškega podžupana dr. Friča. Ko se je radi šuma gospa zbudila in pričela klicati na pomoč, so jo vlomilci zakrili z odejo in davili. Ko je prišel dr. Frič svoji soprogi na pomoč, so vlomilci dvakrat nanj ustrelili, ne da bi ga zadeli in nato pobegnili.

* **Mačka požrla otroka.** V neki vasi blizu Brna na Moravskem je zapazila neka kmetica, kako gloda pod streho mačka neko sumljivo stvar. Odšla je takoj na lice mesta in videla pred seboj otroško truplo. Policija je konstatirala, da je deklica, ki je bila uslužbena pri kmetici, dne 26. novembra t. l. porodila, otroka takoj umorila in odnesla pod streho, da bi ga požrla mačka.

* **Ljubezen preko groba.** Iz Solnograda poročajo, da je dne 21. t. m. umrla tamkaj gospa Elizabeta Huber; drugi dan se je pa njen soproj ustrelil iz žalosti in je vsem najemnikom svoje hiše ostavil legat. V pismu, ki so ga našli, je rekel, da ne more živeti brez svoje žene.

* **Jetika na Angleškem.** Angleška vlada je zapovedala da se mora odsej najprej naznaniti vsak slučaj pljučne jetike oblastnjim, kakor velja to že za kolero, kugo in druge nalezljive bolezni.

* **Razprodaja dragocenosti bivšega sultana Abdul Hamida** je pričela minoli ponedeljek v Parizu. V soboto prej so bili razstavljeni dragoceni predmeti, a naval radovednega ljudstva je bila naravnost ogromen. Okolu 50.000 ljudi je defiliralo pred tozadevnimi omarami, ki so bile previdene z debelimi šipami, za katerimi so se bliščali dragulji. Bila je množica biserov, smaragdov fantastičnih velikosti, uhanov, diademov, prstanov, broš, turških zafirnov, brijantov i. t. d. Dragulji so bili položeni na svilo in postavljeni tako, da se jih je moglo presoditi kako izgledajo, ko se jih nosi. Mednarodno občinstvo se je zelo zanimalo za to razstavo. Kakor znano, se skupeček prodanih draguljev porabi za turško floto.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik
Milan Plat.
Tisk „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. Najmanjši znesek 50 vin. Pisanim vprašanjem je priložiti znakmo 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakmah. Zaključek malih oglašev ob 6. uri zvečer.

Fijakarska obrt s koncesijo, dvema vozovoma, s konji ali brez, se iz proste roke prodaja. Naslov pove „Prva anončna pisarna“.

Sprejme se privatna frizerka, ki bi hodila na dom frizirati. Kje, pove „Prva anončna pisarna“.

Kdor išče ali oddaja kako

službo,

kdor hoče kaj

kupiti ali prodati,

deseže to najbolje, ako

inserira

v Malih oglaših „Jutra“. Za besedo se plača

samo 5 vinarjev.

Ženitna ponudba.

Mlad gospod, star 25 let, se želi radi pomanjkanja znanja seznaniti z gospodično, ki bi imela nekaj premoženja. Vdove brez otrok niso izključene. Le resne ponudbe če mogoče s sliko, ki se takoj vrne, pod šifro: „A. K. 2, 4, 10, št. 34“. Poste restante tu. P 649

Mlekar

izvežban v vseh mlekarskih poslih ter z večletno prakso želi premeniti službo po dogovoru tudi za poznejši čas. Eventuelno vzame v najem tudi mlekarno. Ponudbe pod „Izvežban“ na „Prvo anončno pisarno“ Ljubljana, Frančiškanska ulica 8. P 673

M. RAVTAR

delikatesna trgovina in vinarna
Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo veliko zalogo raznih
jestvin, finih namiznih in
desertnih vin, likerjev, ko-
njaka in šampanjca.

Eksprot kranjskih klobas.

Slav. društvom posebno nizke cene.
Za veselice dam blago tudi v komi-
stjsko prodajo.
Številka telefona 291.

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe,
vseh vrst tapeciranega pohištva, na-
slanjačev, otomanov, kakor tudi pi-
sar-niških oprav, dalje različnih platnenih
in lesenih rolo, žaluzij in železnih val-
čnih zastorov. — Velika množina iz-
gotovljenih oprav za spalne in jedilne
sobe vedno v zalogi.

Priznalna pisma, ceniki in vzorci na
poljubno razpolago.

Jako zanimiv, zabaven in po-
učen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane
četertletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite
ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Slavnemu občinstvu si dovoljujem
vljudno naznaniti, da sem prevzela
gostilno P 671

„pri Vojeviču“

na Tržaški cesti št. 13.

Skrbela bom vedno za sveže pivo,
pristno vinsko kapljico ter dobro
kuhinjo.

Za obilen poset se priporoča z
odličnim spoštovanjem

Marija Ivančič,
gostilničarka.

Kavarna Central sv. Petra nasip šte. 37.

Danes in vsak dan

: KONCERT :

slovečega tamburaškega zbora „Javor“
iz Zagreba, obstoječega iz 4 dam in
2 gospodov.

Bogati spored sestoji iz narodnih slo-
vanskih popevov in tamburaških glas-
benih umotvorov.

Posebnost: „Krasni ženski“,
četverošpev, ki je povsod zbuja navdušeno priznanje

Kavarna vso noč odprta.

Začetek ob 8. uri zvečer. Vstop prost.
K obilni udeležbi vabi z velespoštovanjem
P 675 Štefan Miholič, kavarnar.

P 674

Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo
naznanja tužno vest, da je njegov dolgoletni član, gospod

Ludovik Stricelj, mlajši

v noči od 6. do 7. decembra t. l. po dolgi in mučni bolezni v
Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši v petek dne 8. decembra 1911 ob pol 4. uri
popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta šte. 35, k Sv. Križu.

Marijivega tovariša priporočamo v blag spomin.

Odbor.

P 676

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem pretužno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga,
mati in teta, gospa

Mici Moravc, roj. Dragar

danes po noči po kratki in mučni bolezni v starosti 31 let mirno
v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v četrtek dne 7. t. m. ob pol 4. uri popoldan
iz deželne bolnice k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 6. decembra 1911.

Ivan in Marija Dragar Ferdo, Šaša, Albert, Ivo Albert Moravc
starši. otroci. soproj.

POZOR!

Slavnemu občinstvu vljudno priporočam

kočevski in trboveljski premog

ki velja kočevski na debelo vreča K 1.10, na drobno vreča K 1.20. Naročila
sprejema za kočevski premog edino le

P 660

A. STRUPI na Žabjaku št. 11.

Lepa in koristna božična darila

in po že znano najnižjih cenah dobite

v modni trgovini **PETER ŠTERK**

Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek i' kako-
vosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših
moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice itd.

Moderne kožuhovine.

Naznanilo.

V konkurzno maso Mimi Brule na Bledu spadajoče blago v
cenilni vrednosti 5054 K, se prodaja en bloc najboljšemu ponudniku
ofertnim potom.

Zaloga obstoji iz manufakturnega, galanterijskega in nekaj špe-
cerijskega blaga.

Ogleda se pri upravniku mase Jakobu Peternelu, hotelirju
na Bledu, kjer je na vpogled tudi cenilni zapisnik.

Ponudbe do 14. decembra 1911.

Ako bi do tega dne ne bilo primerne ponudbe, prodaja se blago
na drobno.

Bled, 4. decembra 1911,

Jakob Peternel

upravnik konkurzne mase.

ALFONZ BREZNIK

c. kr. izvedenec in učitelj Glasbene Matice.

Največja in najstarejša trgovina in izposojevalnica klavirjev in harmo-
nijev. Velikanska zaloga vsega glasbenega orožja, strun in muzikalij.

C. kr. avstr. pošt. bra-
nil. konto št. 114.603 Ljubljana, Kongresni trg 15
(nasproti francoske ceste.)

Klavirje dvorne trdke Bö-
sendorfer, Czajka, Hötzl &
Heltzmann, Stelzhammer in
Manborg (amer. harm.) imam
le jaz izključno edini zastop-
nik za Kranjako v velikanski
zalogi in izbiri. Ne dajte se
varati po navidezno cemen,
villijevem „pofeinu“, osebno,
ker nimam vsakomur, da si po
kolikor mogoče najnižji cenil
ali na čudovito majhne obroke
brez vsakega zadatja nabavi
provizoren instrument z resnično pisano 10 letno garancijo. Stari klavirji najugodnoje
v zameno. Izposojevalnica najnižja. Popravila in ugaševanje vseh glasbil najceneje.
Preigrani klavirji vedno v zalogi. Violine, citre, kitara, tamburice, harmonika, telov.
rogovi in strune po tovarniških cenah. — Ves dan odprto!

Zavod za ortopedično telovadbo

v katerem se zdravi pod zdravniškim nadzorstvom
raznovrstne skriviljenje hrbtince, izbočen hrbet, neenake rame,
neenaka ledja itd. je v Gosposki ulici št. 8, pritrlično.
Pojasnila se dobivajo ob delavnikih od 4. do 5. ure
popoldan istotam.

FR. ŠEVČIK

puškar
v Ljubljani,
Židovska ulica št. 7

priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov
najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske
priprave po najnižjih cenah. Zaloga potrebščin za ribji lov.
Popravila se izvršujejo točno.
Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštnine prosto.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo
na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega pod-
jetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce
iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

SODE

dobro ohranjene, stare in nove, velike
in male, prodaja
IVAN BUGENIG
sodar
Mihanska. Cesta na Rudolfske želez. 5.

Priporoča se za vsa v svojo stroko
spadajoča dela
J. ZAMLJEN
čevljarski mojster
V LJUBLJANI
— Sodnijska ulica št. 3 —
Dobe se tudi izgotovljena obuvala.
Izdeluje prave gorske in telov. čevlje.

Naročajte in kupujte „JUTRO!“

Moderne kožuhovine

kakor: ovratnice, mufi, klobuki, čepice za
dame, gospode in otroke, otročje garni-
ture, vse v največji izberi po zelo ugodnih
cenah v modni trgovini

P. MAGDIC, LJUBLJANA
nasproti glavne pošte.

Izredno dober nakup!

2000 komadov modernih dolgih raglanov z izbitimi mo-
dernimi barvanimi ovratniki in reverji, ki veljajo drugače
30—40 K za reklamno ceno brez konkurence

od K 10.— naprej.

Od najnižje do najfinejše izvršitve.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

Proda se zaradi družinskih razmer
dobro idoča

trgovina

v prometnem kraju. P 613
Natančneje v „Prvi anončni pi-
sarni“, Frančiškanska ulica 8.

Najprimernejša igra za manjše odre
je enodejanka

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.
(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“
v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.
Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založ-
niku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Preostale izvode romana

„ŽENA“

ki je vzbujal toliko zanimanja, ko
je izhajal v „Jutru“, prodaja upravn-
ništvo „Jutra“ mesto po prvotni
ceni (1 K)

po 60 vin. izvod.

Zunanji naročniki naj pošljejo znesek
v naprej in pridenejo 10 v. za znanjko.
Na naročila brez denarja se ne odziv.

Ustanovljena leta 1831.

Največja zavarovalnica avstro-ogrske države

Ustanovljena leta 1831.

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu.

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg, Sv. Petra cesta št. 2, v lastnem domu.

Zavaruje zoper požar na poslopih, pohištvu in blagu, tatinski vlom, škode vsled prevažanja, poškodbo zrcal in zvonov. — Na življenje in za doto v vseh
mogočih sestavah. — Tekom leta 1910. zavarovalo se je 19215 oseb za kapital nad 155 milijonov kron na življenje. — Družba je izplačala za škode nad 1018
milijonov kron. Premoženje družbe znaša nad 392 milijonov kron.

<p>Sprejema zavarovanje človeškega živ- ljenje po najraznovrstnejših kombina- cijah pod take ugodnimi pogoji, ko nabena druga zavarovalnica.</p> <p>Vse čisti dobitki se razdeljuje zavara- vancem; desodaj se ga je izplačalo K 2.488.716.—</p>	<p>„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi. Reserve in fondi K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalje K 109.856.880-58. Pe velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.</p> <p>Vsa pojasnila daje: Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12. Pišarne so v lastni bančni hiši.</p>	<p>Zavaruje poslednje in premijske prede požarnih škodah po najnižjih cenah Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal in okenjskih plošč. Škode cenjuje take in najkulantneje Uživa najboljši sloves, koder posluje Dovojuje in hitrega dobitka lastnik podpore v naradni in občnokrajni nameni.</p>
--	--	---

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v
skladu in blagovne stroške spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

<p>Lastno založništvo. Musikalije.</p>		<p>Najmodernejšo črno Litografija.</p>
--	--	--

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Del. glavnica: K 8.000.000. Rez. fond nad K 800.000.
Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)
Promese za bližnja zrebanja:
Promese kreditnih sredstev a K 28.— Zrebanje dne 2. januarja 1912
Promese sredstev za uravnavo Donave a K 16.— Zrebanje dne 2. januarja 1912
Promese ljubljanskih sredstev a K 10.— Zrebanje dne 2. januarja 1912
Promese zemljiških sredstev II. em. a K 6.— Zrebanje dne 5. januarja 1912
Vsa 4 promese skupaj K 56.—

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.
Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %